

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/D2026-86-158>

УДК 336.76:336.27(477)

ВІЙСЬКОВІ ОБЛІГАЦІЇ В УКРАЇНІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ТА ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ ФОНДОВОГО РИНКУ

WAR BONDS IN UKRAINE AS AN INSTRUMENT OF FINANCIAL STABILITY AND A FACTOR IN THE TRANSFORMATION OF THE STOCK MARKET

Пирог Віктор Володимирович

доктор філософії (фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок), доцент,
Приватне акціонерне товариство

«Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» ORCID:
<https://orcid.org/0000-0001-7963-5647>

Брюховецька Ірина Олександрівна

кандидат економічних наук, доцент
Приватне акціонерне товариство

«Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1469-1485>

Pyroh Viktor, Briukhovetska Iryna

Private Joint-Stock Company

Higher education institution «Interregional Academy of Personnel Management»

Стаття присвячена дослідженню ролі військових облигацій України як інструменту фінансової стабільності та чинника трансформації фондового ринку. Обґрунтовано, що військові облигації, будучи складовою ринку ОВДП, забезпечують залучення внутрішніх фінансових ресурсів, підтримують бюджетну стійкість держави та сприяють формуванню інвестиційного досвіду населення. На основі аналізу структури власників ОВДП показано, що попри зростання частки фізичних осіб, ринок державних боргових цінних паперів залишається переважно інституційним та банківсько-державним. Доведено, що поширення військових облигацій не може ототожнюватися з повноцінним розвитком фондового ринку, оскільки воно посилює державний борговий сегмент та не усуває слабкість корпоративних інструментів ринку капіталу. Окреслено потребу збалансування антикризових боргових інструментів із завданнями розвитку ринку капіталу.

Ключові слова: військові облигації, ОВДП, фондовий ринок, фінансова стабільність, державний борг, ринок капіталу, інвестиції населення.

The article examines the role of war bonds in Ukraine as an instrument of financial stability and a factor influencing the transformation of the stock market. The relevance of the topic is determined by the growing need for internal public borrowing during the war, when the state must mobilize domestic financial resources and maintain budgetary resilience. At the same time, the expansion of war bonds raises a broader issue: they stimulate public participation in securities transactions, but may also strengthen the dominance of the government debt segment and leave the corporate component of the capital market underdeveloped. The purpose of the article is to determine the role of war bonds in supporting financial stability and to assess their impact on the structural development of Ukraine's stock market. The research uses methods of analysis, synthesis, comparison, generalization and structural assessment of domestic government bonds by categories of owners. The article considers war bonds as part of the wider market of domestic government bonds and identifies their fiscal, investment and social functions. The results show that war bonds have become an important channel for attracting internal resources, supporting the state budget and involving individuals and businesses in the purchase of government securities. The analysis of the ownership structure of domestic government bonds indicates a gradual increase in the participation of individuals. However, banks and the National Bank of Ukraine continue to hold the dominant share of these securities, which confirms the institutional and bank-state nature of this market segment. Therefore, the spread of war bonds cannot be interpreted

as the full development of the stock market. Their influence is dual: they contribute to financial stabilization and broaden access to securities, but mainly develop the government debt segment rather than the market of corporate securities. The practical value of the article lies in substantiating the need to preserve the stabilizing role of war bonds without turning them into a substitute for a full-fledged capital market.

Keywords: war bonds, domestic government bonds, stock market, financial stability, public debt, capital market, household investment.

Постановка проблеми. Розвиток фінансової системи України в період війни супроводжується зміною ролі окремих інструментів внутрішнього державного фінансування. Особливого значення набули військові облигації, які стали важливим каналом залучення коштів населення, бізнесу та фінансових установ для підтримки бюджетних, оборонних та соціальних потреб держави. Їх значення важко заперечити, оскільки цей інструмент забезпечує мобілізацію внутрішніх фінансових ресурсів й водночас розширює практичну участь громадян у операціях із цінними паперами. Проте зростання ролі військових облигацій не вирішує базових проблем фондового ринку, серед яких слабка активність корпоративних емітентів, обмеженість ринку акцій, недостатня участь інституційних інвесторів та низька здатність ринку капіталу забезпечувати довгострокове фінансування економічного розвитку. Саме тому військові облигації потребують розгляду не лише як інструмент державного фінансування, а й як чинник структурної зміни фондового ринку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика розвитку фондового ринку України, державних цінних паперів та внутрішніх боргових інструментів активно розглядається в сучасних наукових дослідженнях. Зокрема, О. І. Береславська акцентує увагу на проблемах та перспективах розвитку фондового ринку України, підкреслюючи його структурну незбалансованість, недостатню ліквідність та обмеженість інструментів для залучення інвестиційних ресурсів [2, с. 34–39]. Подібну проблематику розглядають В. Я. Голюк, В. З. Кузьмінський та О. Г. Чумаченко, які аналізують сучасний стан фондового ринку України та окреслюють напрями його подальшого розвитку в контексті необхідності підвищення ефективності ринкової інфраструктури й розширення можливостей інвестування [5]. А. О. Ярмішко досліджує чинники впливу на фондовий ринок України та шляхи його модернізації, що є важливим для розуміння загальних передумов трансформації національного ринку капіталу [13, с. 380–388].

Окремий напрям наукових публікацій присвячений ролі облигацій внутрішньої державної позики та військових облигацій у забезпеченні фінансової стабільності держави. О. І. Береславська, В. В. Сапальов та А. В. Супрун розглядають ОВДП як важливий інструмент підтримки фінансової стабільності в умовах воєнного стану, звертаючи увагу на їх значення для мобілізації внутрішніх ресурсів та зменшення залежності держави від зовнішніх джерел фінансування [3]. О. В. Пернарівський аналізує державні облигації як інвестиційний інструмент для населення в умовах цифровізації та воєнного стану, що дає змогу оцінити не лише фіскальну, а й інвестиційну функцію цього інструменту [9, с. 73–78]. Н. О. Аверчева та А. С. Микитас досліджують вплив військових облигацій на стабільність державного бюджету України, зосереджуючи увагу на їхній ролі у фінансуванні державних потреб у період високої бюджетної напруги [1].

Важливе значення для дослідження мають також офіційні джерела, які відображають нормативні, статистичні та інституційні аспекти функціонування ринку державних цінних паперів. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» визначає правові засади функціонування ринків капіталу та обігу фінансових інструментів [10]. Матеріали Міністерства фінансів України щодо військових ОВДП дають змогу охарактеризувати їх як спеціальний інструмент внутрішнього державного фінансування [4], а дані про зростання інвестицій українців в ОВДП у 2025 році підтверджують посилення ролі цього сегмента у структурі внутрішнього ринку державних облигацій [6]. Статистичні матеріали Національного банку України щодо ОВДП в обігу та результатів їх розміщення є важливою інформаційною базою для оцінювання масштабів та динаміки ринку державних боргових цінних паперів [8; 11]. Інформаційна довідка НКЦПФР щодо ринків капіталу України дає підстави зіставити розвиток державного боргового сегмента із загальним станом ринку капіталу [7].

Міжнародний контекст проблеми розкривається у звіті OECD, присвяченому посиленню

фінансових ринків та інституцій для відновлення України. У ньому наголошується на необхідності розвитку глибших, ефективніших та більш інституційно спроможних фінансових ринків, що є важливим для післявоєнного відновлення та довгострокового економічного зростання [14]. Це дозволяє розглядати військові облігації не ізольовано, а в ширшій площині розвитку фінансових ринків, інвестиційної інфраструктури та майбутнього відновлення економіки України.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну увагу науковців до проблем розвитку фондового ринку України, державних цінних паперів та військових облігацій, недостатньо з'ясованим залишається їхній вплив на зміну структури фондового ринку. У наукових працях військові облігації найчастіше розглядаються як інструмент фінансування державних потреб, підтримки бюджетної стабільності або залучення населення до інвестування. Натомість потребує глибшого обґрунтування питання, чи сприяє поширення військових облігацій розвитку фондового ринку загалом, чи переважно закріплює домінування державного боргового сегмента за слабкої ролі корпоративних цінних паперів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є дослідження ролі військових облігацій України як інструменту фінансової стабільності та визначення їхнього впливу на трансформацію фондового ринку в період війни й післявоєнного відновлення. Реалізація цієї мети передбачає розкриття економічного призначення військових облігацій, характеристику їх значення у залученні внутрішніх фінансових ресурсів та обґрунтування їх впливу на співвідношення між державним борговим сегментом та корпоративними інструментами фондового ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Військові облігації України є складовою ринку облігацій внутрішньої державної позики, який у період війни набув особливого значення для фінансування державних потреб. За економічною природою вони належать до державних боргових цінних паперів, через які держава залучає кошти інвесторів на внутрішньому ринку. Правові засади функціонування таких інструментів визначаються системою регулювання ринків капіталу, у межах якої цінні папери виконують функцію залучення та перерозподілу фінансових ресурсів між емітентами й інвесторами [10].

Специфіка військових облігацій полягає в тому, що вони поєднують фіскальну, інвестиційну та суспільну функції. З одного боку, цей інструмент забезпечує надходження коштів до державного бюджету, а з іншого він створює для фізичних та юридичних осіб можливість розміщення вільних коштів у державні цінні папери. Міністерство фінансів України визначає військові ОВДП як інструмент підтримки державного бюджету, доступний для громадян, бізнесу та інституційних інвесторів [4]. Отже, їх значення не обмежується суто борговим фінансуванням, оскільки вони також впливають на інвестиційну поведінку населення та структуру внутрішнього ринку цінних паперів.

Для оцінювання сучасного стану цього сегмента доцільно розглянути структуру власників ОВДП в обігу станом на 01.05.2026 р. (рис. 1).

Найбільшими власниками ОВДП залишаються банки та Національний банк України. Станом на 01.05.2026 р. на банки припадало 47,1%, а на НБУ – 32,9% ОВДП в обігу. Відповідно, понад 80% державних боргових цінних паперів було зосереджено у банківсько-державному секторі. Частка юридичних осіб становила 11,1%, фізичних осіб – 6,85%, нерезидентів – 0,8%. Така структура підтверджує, що ринок ОВДП має переважно інституційний характер, оскільки основна частина державних боргових цінних паперів зосереджена у банківському секторі, тоді як участь населення залишається порівняно обмеженою.

Поточний зріз доцільно доповнити аналізом динаміки за 2021–2025 рр. Це дає змогу порівняти довоєнний стан ринку з періодом повномасштабної війни та простежити зміну ролей основних категорій власників.

За досліджений період відбулося істотне зростання ОВДП в обігу. Обсяг зріс з 1060,71 млрд грн у 2021 р. до 1965,89 млрд грн у 2025 р. Така динаміка підтверджує посилення ролі внутрішніх державних боргових інструментів у фінансовій системі України. Водночас структура власників залишається нерівномірною. У 2021 р. найбільша частка припадала на банки, тоді як у 2022 р. частка НБУ зросла до 50,76%, що відображало специфіку фінансування державних потреб у перший рік повномасштабної війни. У 2023–2025 рр. частка НБУ поступово знижувалася, а частка банків знову зросла.

Важливою тенденцією є збільшення частки фізичних осіб: з 2,37% у 2021 р. до 5,69% у 2025 р. Це свідчить про поступове залучення населення до операцій із державними цін-

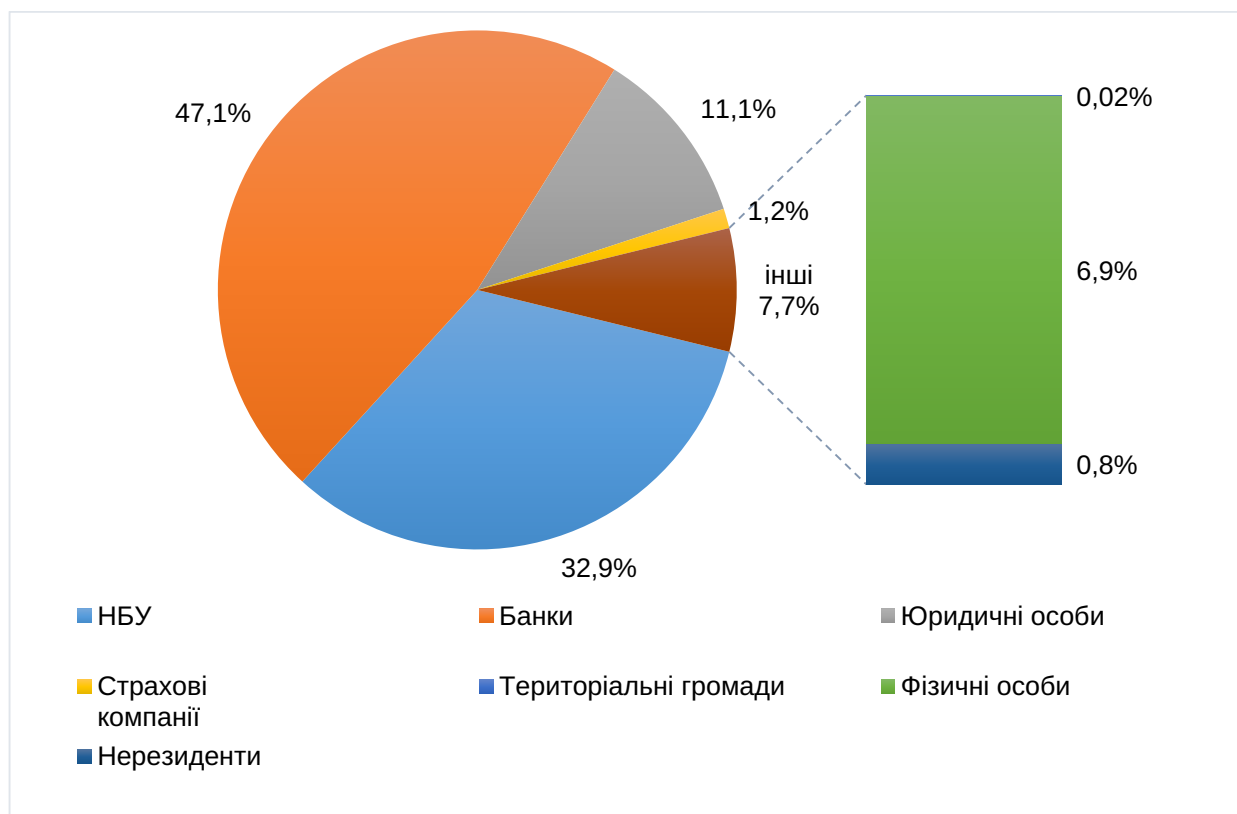

Рис. 1. Структура власників ОВДП в обігу станом на 01.05.2026 р., %

Джерело: сформовано авторами за даними Національного банку України [8]

Таблиця 1

Динаміка структури власників ОВДП в обігу у 2021–2025 рр.

Рік	Усього, млрд грн	НБУ, %	Банки, %	Юридичні особи, %	Фізичні особи, %	Нерезиденти, %	Інші власники, %
2021	1060,71	29,47	51,58	7,84	2,37	8,73	0,01
2022	1387,97	50,76	34,99	7,73	2,17	4,21	0,14
2023	1586,11	43,50	41,48	8,78	3,34	2,77	0,13
2024	1861,68	36,40	47,58	9,57	4,21	1,13	1,10
2025	1965,89	33,80	47,67	10,80	5,69	0,81	1,23

Джерело: сформовано авторами за даними Національного банку України [8]

ними паперами та формування первинного інвестиційного досвіду. Разом із тим фізичні особи не стали визначальними учасниками ринку ОВДП, оскільки основна частина паперів залишається зосередженою у банківському секторі та НБУ. Показовим є також скорочення частки нерезидентів із 8,73% у 2021 р. до 0,81% у 2025 р., що засвідчує посилення внутрішньої орієнтації ринку державних цінних паперів в умовах воєнних ризиків.

Стабілізаційна роль військових облігацій полягає у можливості мобілізації вну-

трішніх фінансових ресурсів для потреб держави. У наукових працях ОВДП розглядаються як один із важливих інструментів підтримки фінансової стабільності, оскільки вони дають змогу залучати кошти всередині країни та частково зменшувати залежність від зовнішнього фінансування [3]. Водночас військові облігації не є безповоротним джерелом ресурсів, а формують боргові зобов'язання держави, які потребують подальшого обслуговування та погашення. Тому їх стабілізаційний ефект має оцінюва-

тися разом із потенційним зростанням боргового навантаження [1].

Окреме значення має участь населення у придбанні ОВДП. За даними Міністерства фінансів України, інвестиції українців в ОВДП за 2025 р. зросли на 42,6% [6]. Це підтверджує зростання інтересу громадян до державних цінних паперів як альтернативи традиційним формам збереження коштів. О. В. Пернарівський також зазначає, що в умовах цифровізації та воєнного стану державні облігації набувають значення інвестиційного інструменту для населення [9, с. 73–78]. Цей процес має позитивний ефект, оскільки громадяни отримують досвід взаємодії з фінансовими інструментами, банківськими та брокерськими сервісами. Проте такий досвід формується переважно навколо державних боргових паперів, а не ширшого набору інструментів фондового ринку.

Результати розміщення ОВДП, які оприлюднює Національний банк України, свідчать про регулярне використання цього інструменту для залучення коштів до державного бюджету [11]. Водночас великі обсяги операцій із державними облігаціями не завжди означають еквівалентне збільшення нових ресурсів для бюджету, оскільки частина залучених коштів спрямовується на погашення попередніх боргових зобов'язань. Тому оцінювання ролі ОВДП має враховувати не лише обсяги розміщення, а й загальну боргову динаміку та структуру власників.

Дослідження стану ринку ОВДП у період повномасштабної війни підтверджують, що державні облігації стали одним із ключових інструментів внутрішнього фінансування та підтримки функціонування фінансового ринку [12, с. 98–109]. Проте активізація цього сегмента не усуває проблеми структурної незбалансованості фондового ринку України. Якщо основна активність концентрується навколо державних боргових паперів, то ринок цінних паперів переважно виконує фіскально-боргову функцію, а не функцію широкого перерозподілу капіталу між державою, бізнесом та інвесторами.

Ця проблема пов'язана із загальним станом фондового ринку України. О. І. Береславська звертає увагу на його низьку ліквідність, обмеженість інструментів і слабку активність емітентів [2, с. 34–39]. Подібні висновки простежуються у дослідженні В. Я. Голюка, В. З. Кузьмінського та О. Г. Чумаченка, які наголошують на потребі підвищення ефектив-

ності ринкової інфраструктури та розширення ролі фондового ринку у фінансуванні економічного розвитку [5]. Дані НКЦПФР також підтверджують істотне переважання державного боргового сегмента над іншими складовими ринку капіталу [7].

А. О. Ярмішко, аналізуючи чинники впливу на фондовий ринок України, підкреслює необхідність модернізації його інфраструктури, підвищення довіри інвесторів та розширення доступу до фінансових інструментів [13, с. 380–388]. У цьому контексті військові облігації можуть виконувати проміжну позитивну роль: вони знайомлять населення з цінними паперами та сприяють використанню цифрових каналів інвестування. Однак цей ефект буде обмеженим, якщо після придбання ОВДП інвестор не матиме доступу до ширшого, прозорого та надійного набору інструментів фондового ринку.

Міжнародний контекст також підтверджує необхідність розвитку глибших та більш функціональних фінансових ринків. У звіті OECD щодо посилення фінансових ринків та інституцій для відновлення України наголошується на важливості ефективних ринків капіталу для довгострокового економічного зростання [14]. Отже, військові облігації можуть бути важливим елементом фінансової стійкості, але не повинні перетворюватися на заміник повноцінного фондового ринку.

Таким чином, вплив військових облігацій на фондовий ринок України має подвійний характер. Вони сприяють фінансовій стабілізації, залученню внутрішніх інвесторів та популяризації операцій із цінними паперами. Водночас їх домінування посилює державний борговий сегмент й не вирішує проблем слабкого корпоративного ринку, низької ліквідності, обмеженості інструментів та недостатньої ролі інституційних інвесторів. Тому військові облігації доцільно розглядати як важливий антикризовий інструмент, але не як завершену модель розвитку фондового ринку України.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що військові облігації України відіграють важливу роль у підтримці фінансової стабільності держави. Вони забезпечують залучення внутрішніх фінансових ресурсів, сприяють фінансуванню бюджетних потреб, активізують участь населення та бізнесу в операціях із державними цінними паперами й формують первинний інвестиційний досвід для значної частини громадян.

Водночас поширення військових облігацій не можна ототожнювати з повноцінним розвитком фондового ринку України. Аналіз структури власників ОВДП засвідчив, що цей сегмент залишається переважно інституційним: основну частку в ньому зберігають банки та Національний банк України. Частка фізичних осіб поступово зростає, однак вона не є визначальною для загальної структури ринку. Це підтверджує, що військові облігації розширюють участь населення у придбанні цінних паперів, але не змінюють базової природи ринку ОВДП як державного боргового сегмента.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на оцінювання співвідношення між державними та корпоративними цінними паперами у структурі фондового ринку України, а також на обґрунтування механізмів післявоєнного розвитку ринку капіталу. Особливої уваги потребують питання розширення інструментів для приватних інвесторів, активізації корпоративних емітентів, посилення ролі інституційних інвесторів та формування умов, за яких досвід придбання військових облігацій може стати передумовою ширшої участі населення у фондовому ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Аверчева Н.О., Микитас А.С. Вплив військових облігацій на стабільність державного бюджету України. *Ефективна економіка*. 2025. № 5. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.5.97>
2. Береславська О.І. Фондовий ринок України: проблеми та перспективи розвитку. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Економіка». 2024. № 35(63). С. 34–39. DOI: [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2024-35\(63\)-34-39](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2024-35(63)-34-39)
3. Береславська О.І., Сапальов В.В., Супрун А.В. Роль облігацій внутрішньої державної позики у забезпеченні фінансової стабільності в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. № 70. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-38>
4. Військові ОВДП. Міністерство фінансів України. URL: https://mof.gov.ua/uk/local_bonds_issued_during_the_war_time-572 (дата звернення: 10.05.2026).
5. Голюк В.Я., Кузьмінський В.З., Чумаченко О.Г. Сучасний стан фондового ринку України та перспективи його розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-96>
6. Інвестиції українців в ОВДП за 2025 рік зросли на 42,6%: підсумки року внутрішнього ринку державних облігацій. Міністерство фінансів України. 05.01.2026. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/investitsii_ukraintsv_v_ovdp_za_2025_rik_zrosli_na_426_pidsumki_roku_vnutrishnogo_rinku_derzhavnikh_obligatsii-5529 (дата звернення: 10.05.2026).
7. Інформаційна довідка щодо ринків капіталу України протягом січня – грудня 2024 року. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2025/02/informatsiina_dovidka_za-sichen_hruden-2024_.doc (дата звернення: 10.05.2026).
8. ОВДП, які знаходяться в обігу за номінально-амортизаційною вартістю. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/t-bills> (дата звернення: 10.05.2026).
9. Пернарівський О.В. Державні облігації як інвестиційний інструмент для населення в умовах цифровізації та воєнного стану. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 1(48). С. 73–78. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-9>
10. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text> (дата звернення: 10.05.2026).
11. Результати розміщення облігацій внутрішніх державних позик. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/ovdp-table> (дата звернення: 10.05.2026).
12. Шиманська О.П., Ціхоцький С.В. Аналіз стану вітчизняного ринку облігацій внутрішньої державної позики в період повномасштабної війни. *Світ фінансів*. 2026. № 1(86). С. 98–109. DOI: <https://doi.org/10.35774/sf2026.01.098>
13. Ярмішко А.О. Фондовий ринок України: аналіз чинників впливу та шляхи модернізації. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*. 2024. № 2(14). С. 380–388. DOI: <https://doi.org/10.32750/2024-0234>
14. OECD. *Stronger Financial Markets and Institutions for Ukraine's Recovery*. Paris : OECD Publishing, 2026. DOI: <https://doi.org/10.1787/0c41c8ac-en>

REFERENCES:

1. Avercheva N. O., Mykytas A. S. (2025) Vplyv viiskovykh oblihotsii na stabilnist derzhavnoho biudzhetu Ukrainy [The impact of war bonds on the stability of the state budget of Ukraine]. *Efektivna ekonomika – Efficient Economy*, no. 5. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.5.97>
2. Bereslavska O. I. (2024) Fondovyi rynek Ukrainy: problemy ta perspektyvy rozvytku [The stock market of Ukraine: problems and prospects for development]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Serii «Ekonomika» – Scientific Notes of Ostroh Academy National University. Series «Economics»*, no. 35(63), pp. 34–39. DOI: [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2024-35\(63\)-34-39](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2024-35(63)-34-39)
3. Bereslavska O. I., Sapalov V. V., Suprun A. V. (2024) Rol oblihotsii vnutrishnoi derzhavnoi pozyky u zabezpechenni finansovoi stabilnosti v umovakh voiennoho stanu [The role of domestic government bonds in ensuring financial stability under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 70. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-38>
4. Ministry of Finance of Ukraine (n.d.) Viiskovi OVDP [War domestic government bonds]. Available at: https://mof.gov.ua/uk/local_bonds_issued_during_the_war_time-572 (accessed May 10, 2026).
5. Holiuk V. Ya., Kuzminskyi V. Z., Chumachenko O. H. (2024) Suchasnyi stan fondovoho rynku Ukrainy ta perspektyvy yoho rozvytku [The current state of the stock market of Ukraine and prospects for its development]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-96>
6. Ministry of Finance of Ukraine (2026) Investytsii ukraintsiv v OVDP za 2025 rik zrosly na 42,6%: pidsumky roku vnutrishnoho rynku derzhavnykh oblihotsii [Investments of Ukrainians in domestic government bonds increased by 42.6% in 2025: results of the year of the domestic government bond market]. Available at: https://www.mof.gov.ua/uk/news/investitsii_ukraintsiv_v_ovdp_za_2025_rik_zrosli_na_426_pidsumki_roku_vnutrshnogo_rinku_derzhavnykh_obligatsii-5529 (accessed May 10, 2026).
7. National Securities and Stock Market Commission (2025) Informatsiina dovidka shchodo ryнкiv kapitalu Ukrainy protiahom sichnia – hrudnia 2024 roku [Information note on the capital markets of Ukraine during January – December 2024]. Available at: https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2025/02/informatsiina_dovidka_za-sichen_hruden-2024_.doc (accessed May 10, 2026).
8. National Bank of Ukraine (n.d.) OVDP, yaki znakhodiatsia v obihu za nominalno-amortyzatsiinoiu vartistiю [Domestic government bonds outstanding at nominal-amortized value]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/markets/t-bills> (accessed May 10, 2026).
9. Pernarivskyi O. V. (2024) Derzhavni oblihotsii yak investytsiinyi instrument dlia naselennia v umovakh tsyfrovi-zatsii ta voiennoho stanu [Government bonds as an investment instrument for the population under digitalization and martial law]. *Stalyi rozvytok ekonomiky – Sustainable Development of Economy*, no. 1(48), pp. 73–78. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-9>
10. Verkhovna Rada of Ukraine (2006) Pro rynky kapitalu ta orhanizovani tovarni rynky: Zakon Ukrainy vid 23 liutoho 2006 r. № 3480-IV [On Capital Markets and Organized Commodity Markets: Law of Ukraine of February 23, 2006 No. 3480-IV]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text> (accessed May 10, 2026).
11. National Bank of Ukraine (n.d.) Rezultaty rozmishchennia oblihotsii vnutrishnykh derzhavnykh pozyk [Results of placement of domestic government bonds]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/markets/ovdp-table> (accessed May 10, 2026).
12. Shymanska O. P., Tsikhotskyi S. V. (2026) Analiz stanu vitchyznianoho rynku oblihotsii vnutrishnoi derzhavnoi pozyky v period povnomasshtabnoi viiny [Analysis of the domestic market of domestic government bonds during the period of full-scale war]. *Svit finansiv – World of Finance*, no. 1(86), pp. 98–109. DOI: <https://doi.org/10.35774/sf2026.01.098>
13. Yarmishko A. O. (2024) Fondovyi rynek Ukrainy: analiz chynnykiv vplyvu ta shliakhy modernizatsii [The stock market of Ukraine: analysis of influencing factors and ways of modernization]. *Yevropeyskyi naukovyi zhurnal ekonomichnykh ta finansovykh innovatsii – European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*, no. 2(14), pp. 380–388. DOI: <https://doi.org/10.32750/2024-0234>
14. OECD (2026) *Stronger Financial Markets and Institutions for Ukraine's Recovery*. Paris: OECD Publishing. DOI: <https://doi.org/10.1787/0c41c8ac-en>

Дата надходження статті: 18.04.2026

Дата прийняття статті: 11.05.2026

Дата публікації статті: 25.05.2026

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/D2026-86-159>

UDC 336.22:519.86

ANALYTICAL TOOLS FOR TAX CONSULTING: INTEGRATION OF FINANCIAL METHODS AND MATHEMATICAL MODELING

АНАЛІТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ПОДАТКОВОГО КОНСАЛТИНГУ: ІНТЕГРАЦІЯ ФІНАНСОВИХ МЕТОДІВ І МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ

Rylieiev Serhii

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Chernivtsi Institute of Trade and Economics of
State University of Trade and Economics
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2058-1004>

Drin Iryna

Candidate of Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor,
Chernivtsi Institute of Trade and Economics of
State University of Trade and Economics
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0258-7007>

Рилєєв Сергій Володимирович, Дрінь Ірина Ігорівна

Чернівецький торговельно-економічний інститут
державного торговельно-економічного університету

The purpose of the article is to substantiate the theoretical foundations and practical aspects of applying analytical tools of tax consulting, combining financial assessment methods and mathematical modelling apparatus, to improve the quality of management decisions of small and medium-sized enterprises (SMEs) in modern business conditions. The research employs analysis and synthesis to systematise theoretical approaches to tax consulting; statistical analysis to evaluate the dynamics of fiscal indicators of SMEs; financial analysis methods to calculate tax burden indicators; correlation-regression analysis and principal component analysis to construct a mathematical model for taxation optimisation; and comparative analysis to assess the effectiveness of different taxation systems. The expediency of integrating financial and mathematical methods in consulting practice is substantiated. The proposed analytical tools can be used by consulting firms, SMEs, and fiscal control bodies to assess taxation quality and develop sound management decisions in the field of tax policy.

Keywords: tax consulting, fiscal policy, analytical tools, mathematical modelling, small and medium business, unified tax, effective tax rate.

В умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України одним із ключових викликів для суб'єктів господарювання є адаптація до нестабільного фіскального середовища. Постійні зміни в податковому законодавстві, підвищення рівня фіскального тиску на малий та середній бізнес (МСБ), а також потреба у підвищенні ефективності управлінських рішень зумовлюють зростання попиту на якісні послуги податкового консалтингу. Водночас відсутність комплексного аналітичного інструментарію, що поєднував би фінансові та математичні підходи до оцінювання податкових зобов'язань підприємств, суттєво знижує практичну цінність консалтингових послуг. Метою статті є обґрунтування теоретичних засад та практичних аспектів застосування аналітичного інструментарію податкового консалтингу, що включає фінансові методи оцінювання та математичний апарат моделювання, для підвищення якості управлінських рішень суб'єктів МСБ в сучасних умовах господарювання. У процесі дослідження використано: аналіз та синтез – для систематизації теоретичних підходів до податкового консалтингу; статистичний аналіз – для оцінювання динаміки фіскальних показників МСБ; методи фінансового аналізу – для розрахунку індикаторів податкового навантаження; кореляційно-регресійний аналіз та метод головних компонент – для побудови математичної моделі оптимізації оподаткування; порівняльний аналіз – для зіставлення ефективності різних систем

оподаткування. У статті систематизовано фінансовий інструментарій податкового консалтингу, що охоплює розрахунок ефективної ставки оподаткування, індексу податкового навантаження та коефіцієнта податкової еластичності. Розроблено математичну модель оцінювання оптимальності системи оподаткування суб'єктів МСБ на основі індексу OSI, побудованого методом головних компонент. Встановлено, що суб'єкти спрощеної системи оподаткування демонструють нижчий рівень фіскального тиску, проте мають обмежений доступ до інструментів оптимізації. Обґрунтовано доцільність інтеграції фінансових та математичних методів у практиці консалтингових послуг. Запропоновані аналітичні інструменти можуть використовуватися консалтинговими компаніями, підприємствами МСБ та органами фіскального контролю для оцінювання якості оподаткування та вироблення обґрунтованих управлінських рішень у сфері податкової політики. Перспективним напрямом є розширення моделі шляхом включення показників тіньової економіки та автоматизації процесу розрахунку OSI з використанням інструментів бізнес-аналітики.

Ключові слова: податковий консалтинг, фіскальна політика, аналітичний інструментарій, математичне моделювання, малий та середній бізнес, єдиний податок, ефективна ставка оподаткування.

Statement of the problem. Modern economic conditions in Ukraine are marked with an extremely dynamic fiscal environment. Under the martial law that has been in place since 2022, the government has repeatedly implemented changes to the taxation system to increase budget revenues for defense funding. At the same time, these changes heighten uncertainty for small and medium-sized enterprises (SMEs), which represent the most vulnerable category of taxpayers. It is in these circumstances that the demand is rapidly growing for qualified tax consulting services capable of providing businesses with a systemic analytical toolkit to assess their fiscal position, identify risks, and optimize taxation within the framework of current legislation.

At the same time, domestic tax consulting practice has not yet established a unified methodological approach that would integrate traditional financial analysis methods with modern mathematical modeling tools. This leads to low reproducibility of consulting findings and complicates their use for the systemic management of corporate tax liabilities.

Analysis of Recent Research and Publications. The theory and practice of fiscal policy have been the subject of research by both domestic and foreign scholars. In particular, V. Tanzi [1] substantiated the gap between theoretical fiscal policy concepts and their practical implementation, which remains relevant today. R.C. Rosaria [2] examined the evolution of fiscal policy theory within the Eurozone context, emphasizing the importance of aligning taxation tools with macroeconomic goals.

The theoretical basics of fiscal regulation have been explored by T. Tomniuk [3], H. Onishchenko [4], and M. Slatvinska [5]. Taxation issues regarding SMEs were analyzed in the works of T. Karpova T. [6, 7], V. Onisiforova [8], and V. Klochkovska [9]. The impact of tax factors

on corporate performance was investigated by O. Revenko [10]. Furthermore, mathematical modeling in terms of investment decision-making under the influence of the fiscal system was considered by M. Bonucchi, M. Ferrari, S. Tomasini, and T. Tsenova [11].

At the same time, most existing studies focus either on the financial analysis of tax indicators or on the theoretical justification for reforms. A comprehensive approach that integrates financial diagnostics and mathematical modeling into a single analytical framework for consulting services remains insufficiently developed in domestic science.

Formation of the objectives of the article (task statement). The purpose of the article is to systematize and substantiate an analytical toolkit for tax consulting that integrates financial assessment methods with a mathematical modeling apparatus to improve the efficiency of managing corporate tax liabilities under modern economic conditions. The relevance of this study is stipulated by the need to enhance the quality of consulting services amidst an unstable fiscal environment and the growing demand for systemic solutions in the field of taxation.

Summary of the main research material.

1. Financial Toolkit of Tax Consulting. Financial analysis is a traditional and fundamental tool in the arsenal of tax-related consulting services. Its task consists of the quantitative assessment of the fiscal burden on an enterprise and the determination of its tax liability structure. The key financial indicators of tax consulting include: the effective tax rate (ETR), the tax burden index (TBI), the coefficient of structural tax distribution, as well as liquidity ratios in terms of meeting fiscal obligations.

The effective tax rate is calculated as the ratio of all types of taxes and fees actually paid to the total income of the enterprise. Unlike nominal rates established in the Tax Code of Ukraine

[12], the ETR reflects the real fiscal burden, with due regard to account incentives, discounts, specific features of the taxation system, and management decisions. According to the Public Report of the State Tax Service of Ukraine [13], the average ETR level for single-tax payers in Ukraine in 2024 was approximately 4.1%, which is significantly lower than the level for taxpayers on the general system (19.8%).

The Tax Burden Index (TBI) is a comprehensive indicator that accounts for both direct taxes (corporate income tax, single tax, personal income tax) and indirect taxes (VAT, excise duty) in relation to a company's revenue. The application of the TBI allows for the identification of disparities between the chosen tax system and actual fiscal expenditures, which is critically important during a consulting analysis of the feasibility of transitioning between tax regimes [9].

Table 1 contains the analytical data regarding the key financial indicators of taxation for Small and Medium-sized Enterprises (SMEs) in Ukraine for the period of 2022–2024.

The analysis of the data in Table 1 confirms a positive trend in the reduction of tax evasion levels and a steady growth in revenues from the single tax. At the same time, the 10.3% decrease in the tax burden as a share of GDP indicates an improvement in the fiscal efficiency of the simplified taxation system in terms of its impact on business activity [8; 14].

An essential aspect of financial consulting is the comparative analysis of the effectiveness of the general and simplified taxation systems. According to the research by V. Onisiforova [8], L. Demydenko, and V. Demydenko [14], the simplified system provides significant savings on tax compliance transaction costs; however, it faces systemic limitations when scaling a business. The financial analysis of

these trade-offs is a key element of high-quality consulting.

2. Mathematical Toolkit of Tax Consulting.

The current level of development in analytical technologies allows for a significant expansion of the consulting toolkit through the application of mathematical methods – specifically optimization methods, mathematical programming, correlation-regression analysis, and multivariate statistical methods. Mathematical modeling in the context of tax consulting enables not only a description of the current state but also the forecasting of the impact of fiscal decisions on an enterprise's financial results.

One of the key mathematical tools is the construction of a model to assess the optimality of the taxation system (OSI – Optimality of Taxation System Index). The proposed approach is based on Principal Component Analysis (PCA), which allows for reducing the dimensionality of the multivariate space of fiscal indicators to one or several latent factors that explain the maximum proportion of the variance in the source data [11].

The OSI Mathematical model may be presented as follows:

$$OSI = w_1 * ERT + w_2 * TBI + w_3 * Kt + w_4 * FE, \quad (1)$$

where w_1 , w_2 , w_3 , w_4 are weighting coefficients based on the factor loadings of the first principal component;

ERT is the effective tax rate;

TBI is the tax burden index;

Kt is the tax elasticity coefficient;

FE is the fiscal efficiency indicator.

Table 2 contains the characteristics of the variables used in the OSI mathematical model.

The tax elasticity coefficient Kt reflects the sensitivity of an enterprise's tax liabilities to changes in its income and is calculated using the formula:

Table 1

Dynamics of Key Taxation Financial Indicators for SMEs in Ukraine, 2022–2024

Indicator	2022	2023	2024	Deviation 2024/2022, %
Tax Burden on SMEs, % of GDP	6,8	6,5	6,1	–10,3
Share of Single-Tax Payers, %	61,2	63,4	65,7	+7,3
Single Tax Revenues, billion UAH	48,3	54,1	61,8	+27,9
Tax Evasion Level, % (assessment)	18,4	16,9	15,2	–17,4
Number of SME Entities, thousand units	1 842	1 910	1 987	+7,9

Source: compiled by the authors from [10; 12; 13]

Table 2

Characteristics of Variables in the Mathematical Model for Assessing the Optimality of the Taxation System (OSI)

Model Variable	Symbol	Economic Content
Effective Tax Rate	ETR	Ratio of taxes actually paid to the tax base of the SME entity
Tax Burden Index	TBI	A generalized indicator accounting for direct and indirect taxes within the enterprise's revenue structure
Tax Elasticity Coefficient	Kt	Ratio of the percentage change in tax liabilities to the percentage change in the enterprise's income
Fiscal Efficiency Indicator	FE	Ratio of actual tax revenues to the theoretical maximum under full tax payment
Optimality of Taxation System Index	OSI	A composite indicator calculated using Principal Component Analysis (PCA) based on ETR, TBI, Kt, and FE

Source: compiled by the authors

$$K_t = (\Delta T / T) / (\Delta I / I), \quad (2)$$

where ΔT is the absolute change in the amount of tax liabilities;

T is the base amount of tax liabilities;

ΔI is the absolute change in the enterprise's income;

I is the base income of the enterprise.

When $K_t > 1$, the taxation system is progressive in its actual effect; if $K_t < 1$, it is regressive – a conclusion that is critically important for consulting analysis [1; 11].

The application of correlation-regression analysis allows for the establishment of statistically significant dependencies between tax burden indicators and the key financial results of an enterprise. In particular, constructing a regression model of the $Y = f(\text{ETR}, \text{TBI}, K_t)$ enables the forecasting of profitability or net profit dynamics depending on the parameters of the fiscal environment, serving as a valuable tool in strategic consulting [11\$ 10].

The integration of financial and mathematical toolkits into a unified consulting system allows not only for an assessment of the enterprise's current taxation status but also for the modeling of various fiscal development scenarios, accounting for changes in legislation, income, and operational structure. The practical value of such an approach is confirmed by international experience – notably the research by M. Bonucchi and others [11], which demonstrates the significant impact of tax planning quality on

investment decisions and the economic growth rates of enterprises.

Conclusions. The conducted research has enabled the systematization of the analytical toolkit for tax consulting along two key dimensions: financial and mathematical. The financial toolkit includes the calculation of the effective tax rate (ETR), the tax burden index (TBI), and the structural tax distribution coefficient, which together form a comprehensive profile of an enterprise's fiscal position. The mathematical toolkit involves the application of Principal Component Analysis to construct the integral OSI index, correlation-regression analysis to forecast financial results, and optimization modeling to substantiate the choice of a taxation system.

The analysis of SME fiscal indicators in Ukraine for 2022–2024 demonstrated a decrease in the level of tax evasion and steady growth in single-tax revenues, indicating an increase in the efficiency of the simplified taxation system. At the same time, the article identified the need to improve mechanisms for transitioning between taxation systems, with due regard to the actual fiscal capacities of enterprises.

Perspectives for further research include expanding the OSI mathematical model by incorporating indicators of the shadow economy and external fiscal shocks, as well as developing software for the automated calculation of the proposed indicators within consulting information systems.

REFERENCES:

1. Tanzi, V. (2011). Fiscal Policy: When Theory Collides with Reality. DOI: <https://doi.org/10.18235/0011031>
2. Canale, R. R. (2019). The Evolution of Fiscal Policy Theory and the Eurozone. *Rivista Internazionale Di Scienze Sociali*, vol. 127(2), pp. 173–194. URL: <https://www.jstor.org/stable/26841381> (accessed May 05, 2026).

3. Tomniuk, T. L. (2018). Fiskalne rehuliuвання u proвідnykh ekonomichnykh teoriiah XX–XXI st. [Financial Regulation in the Leading Economic Theories of XX–XXI Centuries]. *Problemy ekonomiky*, vol. 2(36), pp. 344–349. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2018-2_0-pages-344_349.pdf (accessed May 05, 2026).
4. Onischshenko, H. (2021). Teoretychni zasady fiskalnoi polityky [Theoretical fundamentals of fiscal policy]. *Finansovyi prostir*, vol. 2(42), pp. 70–80. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.2\(42\).2021.177081](https://doi.org/10.18371/fp.2(42).2021.177081)
5. Slatvinska, M. (2019). Fiscal policy as a tool of state regulation. *European Journal of Economics and management*, vol. 5(1), pp. 327–333. URL: https://eujem.cz/wp-content/uploads/2019/eujem_2019_5_1/43.pdf (accessed May 05, 2026).
6. Karpova, T. (2013). Kontsepsiia mekhanizmu vzaiemoobumovlenoho rozvytku maloho biznesu ta sotsialnoi sfery [Mutually Conditional Development of Small Business and Social Sphere Mechanism]. *Skhid*, vol. 6(126), pp. 99–104. URL: <https://doaj.org/article/a0e5528a052543e8b3331e4fe15fa947> (accessed May 05, 2026).
7. Karpova, T. (2021). Mekhanizm efektyvnoho funktsionuvannia pidpriemstv: podatkovyi aspekt [Mechanism of efficient functioning of enterprises: tax aspect]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, vol. 3(39) (Apr. 2021), pp. 121–132. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2020.3.11>
8. Onisiforova, V., Sidelnikova, V. (2019). Sproshchena systema opodatkuvannia: suchasnyi stan, perevahy, nedoliky, perspektyvy [Simplified System Of Taxation: Modern State, Advantages, Disadvantages And Prospects]. *Problemy i perspektyvy rozvytku pidpriemnytstva*, vol. 2(23), pp. 158–166. URL: <http://doi.org/10.30977/PPB.2226-8820.2019.23.0.158>
9. Klochkovska, V., Klochkovskyi, O. (2021). Suchasni osoblyvosti opodatkuvannia v Ukraini [Modern features of taxation in Ukraine]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, vol. 2(42), pp. 86–93. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2021.2.9>
10. Revenko, O. (2021). Vplyv podatkovykh faktoriv na rezultaty diialnosti pidpriemstva [The influence of tax factors on the enterprise results], *Efektyvna ekonomika*, vol. 8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.8.78>
11. Bonucchi, M., Ferrari, M., Tomasini, S., Tsenova, T. (2015). Tax policy, investment decisions and economic growth. *Revue de l'OFCE*, vol. 141(5), pp. 225–262. DOI: <https://doi.org/10.3917/e.reof.141.0225>
12. Verkhovna rada Ukrainy (2011). Kodeks Ukrainy «Podatkovyi kodeks Ukrainy» [Kodeks Ukrainy “Tax Code of Ukraine”]. No. 2755-VI.
13. Derzhavna podatkovna sluzhba Ukrainy (2025) Publichnyi zvit DPS za 2024 rik. [Public report of the State Tax Service 2024]. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/888084.html> (accessed May 05, 2026).
14. Demydenko, L., Demydenko, V. (2017). Yedynyi podatok dlia subiektiv maloho pidpriemnytstva: protyrichchia ta perspektyvy [Single Tax for Small Business Entities: Contradictions and Prospects]. *Finansovi posluhy*, vol. 6, pp. 12–15. http://nbuv.gov.ua/UJRN/finu_2017_6_5 (accessed May 05, 2026).
15. Verkhovna rada Ukrainy (2020) Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Podatkovooho kodeksu Ukrainy shchodo vdoskonalennia administruvannia podatkiv, usunennia tekhnichnykh ta lohichnykh neuzghodzhenosti u podatkovomu zakonodavstvi» [The Law of Ukraine “On amendments to the Tax Code of Ukraine to improve tax administration, eliminate technical and logical inconsistencies in tax legislation”]. No. 466-IX.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Tanzi V. Fiscal Policy: When Theory Collides with Reality. 2011. DOI: <https://doi.org/10.18235/0011031>
2. Canale R. R. The Evolution of Fiscal Policy Theory and the Eurozone. *Rivista Internazionale Di Scienze Sociali*. 2019. № 127(2). P. 173–194. URL: <https://www.jstor.org/stable/26841381> (дата звернення: 05.05.2026).
3. Томнюк Т. Л. Фіскальне регулювання у провідних економічних теоріях XX–XXI століття. *Проблеми економіки*. 2018. № 2(36). С. 344–349. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2018-2_0-pages-344_349.pdf (дата звернення: 05.05.2026).
4. Оніщенко Г. Теоретичні засади фіскальної політики. *Фінансовий простір*. 2021. № 2. С. 70–80. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.2\(42\).2021.177081](https://doi.org/10.18371/fp.2(42).2021.177081)
5. Slatvinska M. Fiscal policy as a tool of state regulation. *European Journal of Economics and management*. 2019. № 5(1). P. 327–333. URL: https://eujem.cz/wp-content/uploads/2019/eujem_2019_5_1/43.pdf (дата звернення: 05.05.2026).
6. Карпова Т. С. Концепція механізму взаємообумовленого розвитку малого бізнесу та соціальної сфери. *Схід*. 2013. № 6(126). С. 99–104. URL: <https://doaj.org/article/a0e5528a052543e8b3331e4fe15fa947> (дата звернення: 05.05.2026).

7. Карпова Т. С. Механізм ефективного функціонування підприємств: податковий аспект. *Економіка і організація управління*. 2020. № 39. С. 121–132. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2020.3.11>
8. Онісіфорова В. Ю., Сідельнікова В. К. Спрощена система оподаткування: сучасний стан, переваги, недоліки, перспективи. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*, 2019. № 2(23). С. 158–166. DOI: <http://doi.org/10.30977/PPV.2226-8820.2019.23.0.158>
9. Ключковська В. О., Ключковський О. В. Сучасні особливості оподаткування в Україні. *Економіка і організація управління*. 2021. № 2(42). С. 86–93. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2021.2.9>
10. Ревенко О. В. Вплив податкових факторів на результати діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.8.78>
11. Bonucchi M., Ferrari M., Tomasini S., Tsenova T. Tax policy, investment decisions and economic growth. *Revue de l'OFCE*. 2015. № 141(5). P. 225–262. DOI: <https://doi.org/10.3917/e.reof.141.0225>
12. Кодекс України «Податковий кодекс України» № 2755-VI від 02.12.2010 р.
13. Публічний звіт ДПС за 2024 рік. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/888084.html> (дата звернення: 05.05.2026).
14. Демиденко Л. М., Демиденко В. І. Єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва: протиріччя та перспективи. *Фінансові послуги*. 2017. № 6. С. 12–15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/finu_2017_6_5 (дата звернення: 05.05.2026).
15. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» № 466-IX від 16.01.2020 р.

Дата надходження статті: 22.04.2026

Дата прийняття статті: 11.05.2026

Дата публікації статті: 25.05.2026